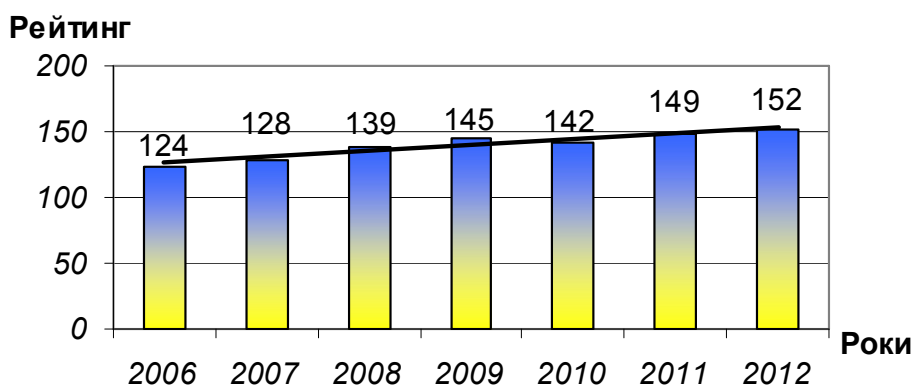

«Про що мовчать народні депутати України від влади та опозиції?»

У підрозділі «Дерегуляція та розвиток підприємництва» Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» Комітетом з економічних реформ при Президентові України була поставлена амбітна мета – поліпшення бізнес-клімату в Україні. Індикатором успіху у досягненні Україною цієї амбітної мети було визначено: *«підвищення позиції України в міжнародному рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу – 2012» за простотою ведення бізнесу на 40 позицій, зі 142-го на 102-е місце зі 183-х країн»*. З огляду на вищезазначене, розглянемо найсвіжіший звіт Світового банку за 2012 р. і ми побачимо, що Україна невпинно скочується вниз у цьому рейтингу і порівняно з 2006 р. втратила 28 позицій. На даний час ми за цим показником поступаємося Алжиру (148); Гамбії (149); Буркіна-Фасо (150); Ліберії (151).

Динаміка рейтингу України згідно з дослідженнями Doing Business 2006-2012

Це безпрецедентне падіння України у міжнародному рейтингу відбувається не зважаючи на проведення реформи дерегулювання, яка була ініційована Президентом України В.Ф. Януковичем. Такий результат не відповідає усталеній світовій практиці, коли після проведення реформи дерегулювання країна стрімко поліпшує свої показники у цьому рейтингу, наприклад, Сінгапур, Грузія та ін.

Заглянемо трохи глибше в історію даного питання. Так, у 2004 р. набрав чинності Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», яким встановлено, що усі нормативні документи, які регламентують господарську діяльність мають обговорюватися з громадянами. Зрозуміло, що на державному рівні найбільш масштабні та важливі акти приймає Верховна Рада України. Разом з тим, депутати за 8 років існування цього закону так і не спромоглися внести зміни до Регламенту Верховної Ради України, щоб привести його у відповідність із нормами Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Таким чином, депутати систематично порушують чинне законодавство, яке самі ж ухвалюють. Природнім буде запитання: навіщо вони це роблять? Відповідь знаходиться на поверхні – для того, щоб розробляти й приймати законопроекти без участі громадян, без аналізу їх скарг та пропозицій.

Одним з основних обов'язків регуляторних органів (до яких належить Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України та ін.) є підготовка спеціального документа – аналіз регуляторного впливу. В аналізі регуляторного впливу його розробник має навести: обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта, аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове

середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, а також обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики. Тобто, відсутність аналізу регуляторного впливу дозволяє депутатам ініціювати та приймати неефективні, економічно недоцільні та необґрунтовані регуляторні акти.

До чого призводить така бездіяльність депутатів Верховної Ради України? До прийняття регулювань, що шкодять бізнесу, найманим працівникам та пересічним громадянам, зменшують надходження до державного та місцевого бюджетів, сприяють поширенню корупції і, відповідно, до зниження позицій України в міжнародному рейтингу за простотою ведення бізнесу.

Поступово зменшується й обсяг відносин, на які поширюється дія регуляторного закону. Так, з 13 січня 2012 р. з під його дії виведені усі документи, якими встановлюються або затверджуються ціна або тарифи на комунальні послуги. Таким чином, громадяни втратили один з найбільш дієвих механізмів впливу на владу та комунальні підприємства. У сучасній історії України вистачає прикладів, коли мешканці об'єдналися та завдяки механізму регуляторної політики успішно захищали свої права від свавілля комунальників, й не допускали безпідставного підвищення комунальних тарифів. Зараз громадян позбавили такої можливості.

Безперечно, значна кількість законопроектів розробляється у профільних міністерства і відомствах, а потім подається до Верховної Ради України від імені Кабінету Міністрів України. У такому випадку зазвичай виконуються усі обов'язкові процедури, у тому числі регуляторні. Інша річ, що процедури виконуються в органах виконавчої влади суто формально. Але народні депутати України також є суб'єктами права законодавчої ініціативи і самостійно розробляють законопроекти, інколи вносять важливі зміни «з голосу» у сесійній залі. У такому разі лобістам немає потреби проходити «всі кола» регуляторної процедури в міністерстві, достатньо знайти «поступливого» депутата, який за відповідну винагороду зареєструє потрібний законопроект, і все – далі справа техніки.

Прикро, що політики від опозиції протягом цих 8 років майже нічого не зробили, щоб забезпечити виконання норм Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» або для створення реально діючого механізму, який би убезпечив громадськість та підприємців від прийняття недоцільних регуляторних актів. Недолуга відмовка, що в усіх негараздах «винна попередня злочинна влада», призводить до самовпевненості тих, хто щойно прийшов у свою святість і безпомилковість.

Насправді, поганий приклад, який подає Верховна Рада України, дає привід іншим органам влади наслідувати та поширювати практику ігнорування вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Як наслідок, частина органів виконавчої влади імітують виконання вимог цього закону, а органи місцевого самоврядування взагалі ігнорують його.

Абсурдними є заклики опозиції змінити «режим», при цьому відсутні будь-які гарантії, що після такої зміни, новий Регламент Верховної Ради України буде відповідати чинному законодавству і дасть громадянам реальну можливість брати участь в управлінні державними справами, або буде відновлено проведення тендерів для закупівель за державні кошти, або будуть створені реальні механізми для громадського контролю за діяльністю органів влади тощо. Чому Ви про це мовчите? Невже нічого не зміниться...

На відміну від політиків, громадські організації намагаються поширити практику належного застосування Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Так, ДОГО «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики», за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», було розроблено та видано практичний посібник «Здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування», а також проведено 12 семінарів-тренінгів для посадових осіб органів місцевого самоврядування Дніпропетровської області. Семінари-тренінги були проведені спільно з

Дніпропетровською обласною державною адміністрацією за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Участь у семінарах-тренінгах узяли понад 600 посадових осіб з майже 350 органів місцевого самоврядування Дніпропетровської області. Під час семінарів-тренінгів посадові особи місцевого самоврядування отримали усі необхідні знання та методичні матеріали для успішної реалізації державної регуляторної політики на місцевому рівні. Перевагою семінарів-тренінгів стало використання методики case-study, тобто аналіз конкретних ситуацій й розробка типових документів, які будуть використовуватися посадовцями у майбутньому.

Однак, якщо народні депутати України як і раніше будуть порушувати або ігнорувати чинне законодавство у частині проходження процедур регуляторної політики, результати від проведення такого масштабного навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування досить швидко зійдуть нанівець. Адже поганий приклад, як і погана звичка, дуже швидко наслідуються і глибоко вкорінюється.

Тож, залишимо таке побажання депутатам нової Верховної Ради України – почніть зміни із себе, створіть належні умови для відкритості та прозорості своєї діяльності, а також реальні можливості для громадського контролю за Вашою діяльністю та діяльністю інших органів влади. Дайте можливість громадянам брати активну участь в управлінні державними справами!

Олексій Літвінов,
Голова ДОГО «Дніпропетровський
координаційно-експертний центр
з питань регуляторної політики»

Підготовка даної публікації стала можливою завдяки реалізації ДОГО «ДКЕЦРП» проекту «Громадський моніторинг проведення реформи дерегулювання господарської діяльності», який реалізовувався за підтримки Програми «Громадянське суспільство та належне урядування» Міжнародного фонду «Відродження».

Більш детальна інформація про проект на сайті: www.dcecrp.ho.ua